

YALOVA ÜNİVERSİTESİ SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

YALOVA UNIVERSITY JOURNAL OF SPORTS SCIENCES

CİLT: 3 SAYI: 3 YIL: 2024
ISSN: 2822-664X
DOI: 10.70007/yalovaspor.1540293

Okul Sporlarına Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları

Oğuzhan ÇALI¹

¹Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sivas/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-6521-9714>

DOI: 10.70007/yalovaspor.1540293

ORJINAL MAKALE

Özet

Araştırmada okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik genel tutumlarını belirlemenin yanı sıra cinsiyet, spor türü ve spor yılı değişkenlerine göre spora yönelik tutumlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşma olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Yöntem olarak nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Örneklemi Sivas merkeze bağlı Ortaöğretimlerde eğitim gören ve okul sporları faaliyetlerine katılmış olan 457 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem belirlemede uygunluk örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan, Kişisel bilgi formu ve spora yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu ile katılımcıların cinsiyet, spor türü ve spor yılı değişkenlerine yönelik bilgiler alınmıştır. Spora yönelik tutum ölçeği, 25 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik (Cronbach alfa) katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiğinden cinsiyet ve spor türü değişkenlerinin analizinde parametrik testlerden t-testi, spor yılı değişkeninin analizinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Etki büyüklüğünün belirlenmesi için t-testinde Cohen-d değerine, ANOVA testinde ise eta kare (η^2) değerine bakılmıştır. Araştırma sonucunda, okul sporlarına katılan kadın Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları yüksek çıkmıştır. Spor türünün okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarında farklılaşmaya neden olmadığı ve spor yılının spora yönelik olumlu etki eden bir değişken olduğu görülmüştür. Bu sonuçlardan hareketle okul sporlarına katılımın Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarını artırdığını söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler: Okul sporları, Ortaöğretim, Öğrenci, Spora yönelik tutum.

Attitudes Towards Sports of Secondary Education Students Participating in School Sports

Abstract

In the study, it was aimed to determine the general attitudes towards sports of secondary education students participating in school sports, as well as to reveal whether there is a statistically significant difference in attitudes towards sports according to gender, sport type and sport year variables. Survey model, one of the quantitative research methods, was used as a method. The sample consists of 457 students who are studying in secondary educations in Sivas centre and who have participated in school sports activities. Convenience sampling method was used to determine the sample. Personal information form and attitude towards sports scale prepared by the researcher were used as data collection tools. With the personal information form, information about the participants' gender, sport type and sport year variables were obtained. The attitude towards sport scale consists of 25 items and 3 sub-dimensions. The reliability (Cronbach alpha) coefficient of the scale was calculated as .82. Since the data were normally distributed, t-test, one of the parametric tests, was used to analyse the gender and sport type variables, and one-way analysis of variance (ANOVA) was used to analyse the sport year variable. In order to determine the effect size, Cohen-d value in t-test and eta square (η^2) value in ANOVA test were analysed. As a result of the research, female secondary education students participating in school sports had high attitudes towards sports. It was seen that the type of sport did not cause a difference in the attitudes towards sport of secondary education students participating in school sports and that the year of sport was a

variable that had a positive effect on attitudes towards sport. Based on these results, we can say that participation in school sports increases secondary education students' attitudes towards sports.

Keywords: *School sports, Secondary education, Student, Attitude towards sport.*

Giriş

Spor eski zamanlarda oyun ve savaşa hazırlık gibi amaçlar doğrultusunda yapılmıştır (Fişek, 1998). İnsanların yaşam koşulları ve dünyada meydana gelen değişimler sonucunda spor hayatımızın içinde daha fazla yer bulmuştur (Arıkan vd., 2004). Spor aktiviteleri sayesinde, insanları bir araya gelmektedir ve insanlar arası bağlar kuvvetlenmektedir (Küçük ve Koç, 2004). Spor ile ilgilenen bireyler öz güveni yüksek, toplum ile uyumlu bireylerdir (Salar vd., 2012). Spor sayesinde bireyler toplumda saygınlık kazanabilmekte, arkadaş edinebilmekte, kendini bir gruba ait hissedebilmekte, dayanışmayı ve kurallara saygılı olmayı öğrenebilmekte, sosyal sorumluluk kazanabilmekte ve her şeyden önemlisi, sosyalleşme sürecini tamamlayabilmektedir (Bulgu, 2013; Güven, 2006). Sosyal gelişimle beraber sporun psikolojik ve zihinsel gelişime de faydaları yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur (Efe Arpa, 2019; İlhan ve Gencer, 2009; Şahin, 2015). Ruhsal yönden sağlığı olumsuz etkileyen etkenlerden çocuklarımızın korunması noktasında spor ön plana çıkmaktadır (Arslan vd., 2011). Spor, mutluluk hormonlarının seviyesini artırmaktadır. Böylece, kaygı ve depresyon azalmakta, stresle başa çıkma becerisini geliştirmekte ve bireylerde ruhsal rahatlamayı sağlamaktadır (Canan ve Ataoğlu, 2010; Holmes ve Roth, 1988). Sürekli olarak sportif etkinliklere katılan öğrencilerin konsantrasyon düzeyinin arttığı. Bu durumun belleği geliştirdiği ve dolaylı olarak akademik başarıyı artırdığı belirtilmektedir (Trudea ve Shephard, 2008). Birçok faydanın yanında belki de sporun en önemli faydaları sağlık açısından insana katkılarıdır. Kondisyonu, dayanıklılığı ve esnekliği artırmaktadır, kasları ve kemikleri güçlendirmektedir. Bunun yanında obezite, kalp hastalıkları gibi birçok farklı kronik hastalık riskini azaltmaktadır (Griffith, 2002). Organizmayı oluşturan sistemlerin daha verimli çalışmasını sağlar. Yorgunluğu azaltır ve daha enerjik olmamızı sağlar (Dever, 2010; Yetim, 2014). Bu bilgiler bizlere sporun, insan yaşamında ve sağlığında ne kadar önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle öğrencilerin spora karşı olumlu tutum geliştirmeleri gerekmektedir. Tutum olumlu ve olumsuz olabileceği gibi süreklilik ve devamlılık anlamı da içermektedir (Franzoi, 2003). Spora ayrılan zaman ve devamlılık olumlu bir tutum gelişmesini sağlayacaktır. Buda beraberinde insan sağlığına olumlu etki getirecektir (Huddleston vd., 2002). İnsanların çok yönlü gelişiminde spor en önemli faktör olabilir. Bu nedenle sporun eğitimin önemli bir tamamlayıcısı olduğunu düşünebiliriz. Çocuklarımızın spora ilgi duyması yeteneğinin farkına varması okul çağında olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında okulların çocukları spora yönlendirmede önemli kurumlar olduğunu görmekteyiz (Öcal ve Koçak, 2010). Öğrencilerin okullarda sportif etkinliklere katılması çok yönlü gelişmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca öğrenciler spor sayesinde kendilerini ifade edebilme imkânı da bulmaktadır. Özellikle çocukların ergenlik dönemlerine de denk gelen ortaöğretimde spor ile eğitimi birleştirmek daha verimli olacaktır (Yıldırım, 2004). Okul sporlarına katılım sayesinde öğrenciler yeteneklerini ve özelliklerini keşfedip ve bunları daha kolay sergileyebilmektedirler (Çavdar vd., 2019). Okul sporları ile öğrencilerin spor yapması, yarışmalara katılmalarının sağlanması, zihnen ve bedenen sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri, zararlı alışkanlıklardan uzaklaşmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca okullara spor kültürünü ve olimpizm ruhunu yayarak, Uluslararası alanda ülkemizi temsil edecek performans sporcularının keşfedilmesini sağlamak amaçlanmaktadır (GSB, 2024). Okul sporları programlı olarak çalışma alışkanlığı edinme ve kuralları öğrenme konusunda öğrencilere katkı sağlamaktadır (Akgül vd., 2015). Öğrencilerin sportif faaliyetlerde gösterdiği gayret

beraberinde başarıyı getirmektedir ve öz güvenleri gelişmektedir (İnal, 2003). 2021-2022 Eğitim ve Öğretim yılı itibari ile okul sporları faaliyetlerine 76 farklı spor dalında, ilköğretim ve Ortaöğretim kademelerinde olmak üzere yaklaşık 1.300.000 öğrenci katılmıştır. Sunulan imkanlar ve spora olan ilgi ile birlikte bu rakam her geçen yıl artmaktadır (SHGM, 2022).

Okullarımızda verilen eğitime ve spora yönelik faaliyetlerin temel amaçlarından biride öğrencileri hayata hazırlamaktır. Öğrencilerin edinmiş oldukları bilgi, beceri, tutum ve davranışları yaşam boyu devam ettirmesi beklenir. Okul sporlarını da öğrencilerin spora yönelik olumlu tutum oluşturması noktasında temel faaliyetler olarak görebiliriz. Bu bilgilerden yola çıkarak okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğu merak konusu teşkil etmektedir. Bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap bulmak amaçlanmıştır.

- 1- Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları ne düzeydedir?
- 2- Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre istatistiki olarak farklılık göstermekte midir?
- 3- Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları spor türü değişkenine göre istatistiki olarak farklılık göstermekte midir?
- 4- Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları spor yılı değişkenine göre istatistiki olarak farklılık göstermekte midir?

Gereç ve Yöntem

Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarını ortaya koymak için yapılan bu araştırma nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma deseni olarak ise tarama deseni kullanılmıştır. Tarama deseni bir grubun bazı özelliklerini ortaya koymak için yapılmaktadır. Bu desen büyük örneklemelerden elde edilen birçok bilgiyi sunması açısından avantajlı görülmektedir (Büyüköztürk vd., 2017).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Sivas merkeze bağlı Ortaöğretimlerde eğitim gören ve okul sporları faaliyetlerine katılmış olan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken uygunluk örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde ulaşılması kolay ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan kişiler örnekleme dâhil edilmektedir (Erdoğan, 2012). Örneklem sayısı belirlenirken, evren sayısı tam bilinemediği için $\pm 0,05$ örnekleme hatası ve $p=0,05$, $q=0,05$ güven aralığında örneklem büyüklüğünün 384 olması gerektiği belirtildiğinden bu örneklem büyüklüğüne dikkat edilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Bu husus çerçevesinde daha önce okul sporları faaliyetlerinde yer almış ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 457 öğrenci örneklem grubuna dâhil edilmiştir. Araştırma öncesinde ve sırasında öğrenciler ve veliler bilgilendirilmiş ve katılmak isteyen velilerden veli izin belgesi alınmıştır. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	105	23,0
	Erkek	352	77,0
Spor Türü	Bireysel Spor	257	56,2
	Takım Spor	200	43,8
Spor Yılı	0-1 yıl	34	7,4
	2-3 yıl	187	40,9
	4-5 yıl	134	29,3
	6 ve üzeri yıl	102	22,3
Toplam		457	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel bilgi formu” ve Şentürk (2015) tarafından geliştirilen “Spora yönelik tutum ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu ile katılımcıların cinsiyet, spor türü ve spor yılı değişkenlerine yönelik bilgiler alınmıştır. Spora yönelik tutum ölçeği, 25 maddeden oluşmaktadır ve beşli likert tipinde derecelendirme yapılmıştır. Ölçek puanı yükseldikçe öğrencilerin spora yönelik tutumları artarken, puan düştükçe spora yönelik tutum azalmaktadır. Ölçekte, spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma olmak üzere 3 alt boyut bulunmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik (Cronbach alfa) katsayıları spora ilgi duyma alt boyutunda .84, sporla yaşama alt boyutunda .82 ve aktif spor yapma alt boyutunda ise .81’dir. Ölçeğin geneline ait güvenilirlik katsayısı ise .82 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin dağılım durumunu belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır (Tablo 2). Veriler normal dağılım gösterdiğinden cinsiyet ve spor türü değişkenlerinin analizinde parametrik testlerden t-testi, spor yılı değişkeninin analizinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Etki büyüklüğünün belirlenmesi için t-testinde Cohen-d değerine, ANOVA testinde ise eta kare (η^2) değerine bakılmıştır. Cohen-d değerinin 0,2’den küçük olması durumunda, etki büyüklüğünün zayıf, 0,5 olması durumunda orta ve 0,8’den büyük olması durumunda ise kuvvetli olarak tanımlanabileceğini söylenmektedir (Can, 2013). Eta kare değerinin ise 0,01’den küçük olması durumunda etki büyüklüğü zayıf, 0,06’ya yakın olması durumunda orta, 0,14 ve üzerinde olması durumunda kuvvetli olduğu belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2008). Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı dikkate alınmıştır. Kullanılan ölçeğin yapı geçerliliği için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve uyum indeksleri analiz edilmiştir (Tablo 3). İstatistikî anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Araştırma, “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Tablo 2: Verilerin Dağılım Durumları

Boyutlar	\bar{X}	Ss	Çarpıklık	Basıklık	α
Spora İlgi Duyma	3,75	0,44	,009	-,053	0,72
Sporla Yaşama	3,57	0,43	-,544	-,113	0,62
Aktif Spor Yapma	3,54	0,54	-,701	-,006	0,61
Genel	3,89	0,43	-,603	0,066	0,85

Tablo 2 incelendiğinde çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 arasında olduğu görülmektedir. Bu değerler dağılımın normal olduğunu göstermektedir (George ve Mallery, 2003).

Tablo 3: DFA Sonucunda Oluşan Uyum İndeksleri

χ^2 / df	GFI	AGFI	TLI	NFI	CFI	RMSEA	SRMR
2.48	0.95	0.89	0.93	0.96	0.96	0.73	0.51

χ^2/df değerinin iyi bir model uyumu gösterdiği görülmektedir (Bayram, 2013; Sümer, 2000). GFI, AGFI, TLI, NFI ve AGFI değerleri ile SRMR ve RMSEA indeksleri ise kabul edilebilir bir model uyumu göstermektedir (Hooper vd., 2008; Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003; Schumacker ve Lomax, 2004). Elde edilen değerler ölçeğin yeterli uyum endekslerine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 4: Okul Sporlarına Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutum Puanları

Boyutlar	n	Min	Max	\bar{X}	Ss
Spora İlgi Duyma	457	2,77	4,62	3,75	,44
Sporla Yaşama	457	2,49	4,39	3,57	,43
Aktif Spor Yapma	457	2,19	4,31	3,54	,54
Genel	457	2,84	4,69	3,89	,43

Tablo 4 incelendiğinde okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının tüm alt boyutlarda ve genel puanda olumlu yönde olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 5: Okul Sporlarına Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Spora Yönelik Tutumları

Spora Yönelik Tutum	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	P	Cohen's d
Spora İlgi Duyma	Kadın	105	3,93	,52	4,949	,000*	0,52
	Erkek	352	3,69	,39			
Sporla Yaşama	Kadın	105	3,71	,38	3,833	,000*	0,44

	Erkek	352	3,53	,43			
Aktif Spor Yapma	Kadın	105	3,49	,37	-1,109	,268	-
	Erkek	352	3,55	,58			
Genel	Kadın	105	4,01	,44	3,291	,001*	0,34
	Erkek	352	3,86	,42			

*p < 0.05

Tablo 5 incelendiğinde okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyete göre spora yönelik tutumlarında, spora ilgi duyma, sporla yaşama alt boyutlarında ve genel puanda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ve bu farklılık, kadın öğrenciler lehinedir. Aktif spor yapma alt boyutunda ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Etki büyüklüğüne baktığımızda Cohen's d değerlerinin spora ilgi duyma (0,52), sporla yaşama (0,44) alt boyutlarında ve genel puanda (0,34) orta düzeyde olduğunu, aktif spor yapma (0,12) alt boyutunda ise düşük düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 6: Okul Sporlarına Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spor Türüne Göre Spora Yönelik Tutumları

Spora Yönelik Tutum	Spor Türü	N	\bar{X}	Ss	t	P	Cohen's d
Spora İlgi Duyma	Bireysel	257	3,72	,45	-1,554	,121	-
	Takım	200	3,78	,41			
Sporla Yaşama	Bireysel	257	3,59	,45	1,280	,201	-
	Takım	200	3,54	,40			
Aktif Spor Yapma	Bireysel	257	3,60	,61	2,713	,007*	0,26
	Takım	200	3,46	,42			
Genel	Bireysel	257	3,89	,47	,074	,941	-
	Takım	200	3,89	,37			

*p < 0.05

Tablo 6 incelendiğinde okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spor türüne göre spora yönelik tutumlarında, aktif spor yapma alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ve bu farklılık bireysel sporla ilgilenen öğrenciler lehinedir. Spora ilgi duyma, sporla yaşama alt boyutlarında ve genel puanda ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Etki büyüklüğüne baktığımızda Cohen's d değerlerinin aktif spor yapma alt boyutunda orta düzeyde (0,26) olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 7: Okul Sporlarına Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spor Yılına Göre Spora Yönelik Tutumları

Spora Yönelik Tutum	Spor Yılı	N	\bar{X}	Ss	F	p	Tukey	η²
Spora İlgi Duyma	0-1 yıl ^A	34	3,66	,17	9,751	,000*	C>A	0,06
	2-3 yıl ^B	187	3,65	,55				
	4-5 yıl ^C	134	3,91	,28				

	6 ve üzeri ^D	102	3,74	,37				
Sporla Yaşama	0-1 yıl ^A	34	3,38	,17	23,279	,000*	C>A C>B D>A D>B	0,13
	2-3 yıl ^B	187	3,41	,48				
	4-5 yıl ^C	134	3,69	,41				
	6 ve üzeri ^D	102	3,76	,25				
	0-1 yıl ^A	34	3,56	,16				
Aktif Spor Yapma	2-3 yıl ^B	187	3,31	,62	23,010	,000*	A>B C>B D>B	0,13
	4-5 yıl ^C	134	3,72	,37				
	6 ve üzeri ^D	102	3,71	,49				
	0-1 yıl ^A	34	3,73	,15				
	2-3 yıl ^B	187	3,74	,52				
Genel	4-5 yıl ^C	134	4,06	,30	20,765	,000*	C>A D>A C>B D>B	0,12
	6 ve üzeri ^D	102	4,01	,33				

*p < 0.05

Tablo 7 incelendiğinde okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spor yılına göre, spora yönelik tutumlarında tüm alt boyutlarda ve genel puanda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. İkili karşılaştırmalar için yapılan Tukey testi sonucuna göre bu farklılaşmanın, 4-5 yıl spor yapanlar ile 0-1 yıl spor yapanlar arasında ve 4-5 yıl spor yapanlar lehine, 6 ve üzeri yıl spor yapanlar ile 0-1 yıl spor yapanlar arasında ve 6 ve üzeri yıl spor yapanlar lehine, 4-5 yıl spor yapanlar ile 2-3 yıl spor yapanlar arasında ve 4-5 yıl spor yapanlar lehine, 6 ve üzeri spor yapanlar ile 2-3 yıl spor yapanlar arasında ve 6 ve üzeri spor yapanlar lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğüne baktığımızda Eta kare değerinin spora ilgi duyma (0,06) alt boyutunda orta düzeyde olduğu, sporla yaşama (0,13) alt boyutunda, aktif spor yapma (0,13) alt boyutunda ve genel puanda (0,12) ise yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada “Spora yönelik tutum ölçeği” kullanılarak, okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları incelenmiştir. Spora yönelik genel puan ile birlikte cinsiyet, spor türü ve spor yılı değişkenleri dikkate alınarak, bu değişkenlere göre spora yönelik tutum puanlarında anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin, genel spora yönelik tutum puanlarının (\bar{x} =3,89) yüksek olduğunu söyleyebiliriz (Tablo. 4). Yapılan araştırmalarda da genel olarak benzer sonuçlar ortaya çıktığı görülmektedir (Başkonu, 2020; Güllü vd., 2009; Kangalgil vd., 2006). Tutum, bireylerin bir konu, varlık veya olaya karşı yaptığı değerlendirme ve vermiş olduğu tepkilerin bütünüdür. Tutumların oluşmasına olanak sağlayan çeşitli faktörler vardır (Baysal, 1981; Keskin vd., 2016). Bireyler için arkadaşları ve arkadaş grupları da tutumu belirleyen faktörler arasındadır. İçinde bulunulan grubun benimsediği olumlu ya da olumsuz bir tutumu, grup bireyi

de benimseyebilir. Bu tutum olumlu da olabilir olumsuz da olabilir (Baysal, 1981). İnsanlar spor sayesinde bir grubun üyesi olabilir. Spor grup içinde birliği, beraberliği ve dayanışmayı sağlamaktadır (Kılıç ve Arslan, 2018). Böylece bireyler arasında etkileşim artmaktadır ve bu durum ortak tutumların oluşmasını sağlayabilir. Dolayısıyla okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumların olumlu çıkması doğaldır diyebiliriz. Bu sonucu destekleyen araştırmalar da mevcuttur (Aksoy vd., 2020; Çiçek, 2019; Koçak, 2014; Yapıcı vd., 2022).

Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyete göre spora yönelik tutum puanlarında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo. 5). Okul sporlarına katılan kadın öğrencilerin spora yönelik tutum puanları, erkek öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Yapılan araştırmalara baktığımızda genel olarak erkeklerin spora yönelik tutum puanlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek çıktığını görmekteyiz (Dağdemir, 2018; Hekim ve Tokgöz, 2017). Bununla birlikte cinsiyete göre spora yönelik tutum puanlarında farklılık olmayan araştırmalara da rastlanmıştır (Aksoy vd., 2020; Başkonuş, 2020; Yapıcı vd., 2022; Yavuz ve Yücel, 2019). Toplumsal olarak cinsiyete yönelik algı yaşamımızın bütün alanlarında farklılaştığı gibi sporda da bu durum kendini göstermektedir. Kadınlar ve erkeklerin ağırlık verdikleri spor branşları birbirinden ayrıldığı gibi spor yapma amaçları da ayrılmaktadır. Kadınlar genellikle dans, cimnastik, voleybol, yüzme ve tenis gibi spor branşlarına ağırlık verirken, erkekler futbol, basketbol, güreş, halter ve boks gibi branşlara ağırlık vermektedir (Appleby ve Foster, 2013; Koca ve Demirhan, 2005). Amaçsal olarak baktığımızda kadınların sporu daha çok yaşlanmayı geciktirmek, zinde olmak, düzgün vücuda sahip olmak ve kilo vermek amaçlı yaptığını görmekteyiz. Erkekler ise genellikle eğlenmek, arkadaş edinmek, grup olmak, para ve itibar kazanmak gibi amaçlarla spora yönelmektedir (Yüksel, 2014). Cinsiyete göre spor yapma amacı ve yapılan sporlar farklılık gösterdiği için spora yönelik olan tutumda cinsiyete göre farklılık göstermesi normaldir. Araştırmamızda yapılan spor branşı değişken olarak dikkate alınmamıştır. Örneklem grubu içerisinde kadınların eğilim gösterdiği spor branşlarının fazla olma olasılığına bağlı olarak kadınların spora yönelik tutumlarının yüksek çıkmış olabileceği düşünülebilir.

Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spor türüne göre spora yönelik tutumlarında genel puanda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (Tablo. 6). Yani bireysel spor ve takım sporu ile ilgilenen öğrencilerin spora yönelik tutumları birbirine yakın düzeydedir diyebiliriz. Bu sonuç bize yapılan spor türü fark etmeksizin, yapılan sporun, spora yönelik tutumda benzer etkiyi ortaya çıkardığını göstermektedir. Yapılan araştırmalara bakıldığında spor türüne göre spora yönelik tutum puanlarında anlamlı farklılığın olduğu araştırmalara rastlamak mümkündür (Göktaş, 2019; Haskoloğlu, 2023). Spora karşı tutum, spor yapan bireylerin spora yönelik değerlendirmelerini ve beklentilerini ortaya koymaktadır. Bu tutumların meydana gelmesinde bilimsel olarak çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır (Taştan, 2020). Bu yaklaşımlar genel olarak bilişsel, duyuşsal ve davranışsal başlıkları altında toplanmıştır. Duyuşsal olarak tutum, duyuşsal öğelerin yansıması olarak açıklanmaktadır. Bireylerin spora yönelik duygusal reaksiyonları olumlu ya da olumsuz oluşabilmektedir (Çiçek, 2009). Spora karşı tutumu belirleyen etkiler arasında kalabalık ortamlarda gelişen sosyalleşmenin etkisinin de olduğu belirtilmektedir. (Taştan, 2020). Bireysel ve takım sporu ile ilgilenen Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları hem olumlu yönde hem de benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Buradan bireysel veya

takım sporu fark etmeksizin, spor yapan öğrenciler spor ortamında bulunarak, birbirlerinden etkilenerak spora karşı benzer düzeyde olumlu tutum geliştirdiği düşünülebilir.

Okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spor yılına göre spora yönelik tutumlarında genel puanda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo. 7). 4-5 yıl spor yapanların spora yönelik tutum puanları ($\bar{x}=4,06$) ile 6 yıl ve üzeri spor yapanların spora yönelik puanları ($\bar{x}=4,01$) olumlu düzeyde birbirine yakın ve daha az spor yılına sahip Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutum puanlarından yüksek çıkmıştır. Spor deneyiminin spora yönelik tutuma olumlu etki ettiğine dair araştırmaların yoğunlukta olduğu görülmektedir (Çiçek, 2019; Turhan vd., 2021; Yıldırım vd., 2018). Spor konusunda daha fazla deneyime sahip Ortaöğretim öğrencilerin tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Deneyimler, tutumlarının oluşmasında önemli bir faktördür (Barlı, 2010). Kişiler deneyimlerle bir öğrenme süreci içerisinde olmaktadır ve buna bağlı olarak çevresel faktörler ve etkileşimler tutumları şekillendirmektedir (Karadağ, 2012). Spora düzenli olarak katılmanın spora yönelik olumlu algının oluşmasına da etki etmektedir (Shin vd., 2018). Spor yılı yüksek olan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının yüksek çıkmasını bu duruma bağlayabiliriz.

Sonuç olarak, okul sporlarına katılan kadın Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları yüksek çıkmıştır. Spor türünün okul sporlarına katılan Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarında farklılaşmaya neden olmadığı ve spor yılının spora yönelik olumlu etki eden bir değişken olduğu görülmüştür. Bu sonuçlardan hareketle okul sporlarına katılımın Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarını artırdığını söyleyebiliriz.

Bu araştırma okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. İlköğretim öğrencileri üzerinde veya yapılan spor branşı dikkate alınarak yapılacak farklı araştırmalar yapılması faydalı olabilir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, spora yönelik olumlu tutum geliştirme açısından okul sporlarına katılan öğrenci sayısını artırabilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi
Etik Değerlendirme Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 24.05.2024

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: E-50704946-100-430867

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tamamı, araştırmanın tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Yazarın araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akgül, S., Göral, M., Demirel, M., ve Üstün, Ü. D. (2015). İlköğretim öğrencilerinin okul içi ve okullar arası sportif etkinliklere katılma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 13-21.
- Aksoy, D., Canlı, U., ve Atmaca, K. (2020). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi örneği). *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 162-170.
- Appleby, K. M., & Foster, E. (2013). Gender and sport participation. İçinde: E. A. R. Editör (Eds.), *Gender relations in sport*, Sense Publishers.
- Arıkan, A. N., Göktaş, Z. ve Yıldırım, İ. (2004). Farklı branşlardaki spor seyircilerinin spor ortamına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 551-560.
- Arslan, C., Güllü, M., ve Tural, V. (2011). Spor yapan ve yapmayan ilköğretim öğrencilerinin depresyon durumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 120-132.
- Barlı, Ö. (2010). Davranış Bilimleri ve Örgütlerde Davranış. Afşar Matbaacılık.
- Başkonuş, T. (2020). Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Kırşehir ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 365-376.
- Bayram, N. (2013). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş. Ezgi Kitabevi.
- Baysal, A. C. (1981). Sosyal psikolojide tutumlar. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 10(1), 121-138.
- Bulgu, N. (2013). Spora katılımda toplumsal fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi öğrencileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 18, 25-45.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem yayıncılık.
- Can, A. (2013). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Canan, F., ve Ataoğlu, A. (2010). Anksiyete, depresyon ve problem çözme becerisi algısı üzerine düzenli sporun etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 38-43.
- Chung, M., & Phillips, D. A. (2002) The relationship between attitudes toward physical education and leisure-time exercise among high school students. *The Physical Educator*, 59, 126-138.
- Çavdar, E., Balçıklı, G. S., ve Metin, K. (2019). Okul sporlarında alınan disiplin cezaları ve nedenlerinin fair play çerçevesinde incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(3), 143-154.
- Çiçek, E. D. (2019). *Üniversite öğrencilerinin spora katılım ve spora yönelik tutumlarının incelenmesi: Adana ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Aksaray.
- Dağdemir, R. (2018). *Farklı tür Ortaöğretimlerdeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi: Erzurum ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ağrı.
- Dever, A. (2010). Spor sosyolojisi. Başlık Yayınları.
- Efe Arpa, G. (2019). *Farklı liglerdeki kadın ve erkek futbolcuların fiziksel benlik algı düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Erdoğan, İ. (2012). Pozitivist metodoloji ve ötesi: Araştırma tasarımlar, niteliksel ve istatistiksel yöntemler (3. Baskı). Erk Yayınları.
- Fişek, K. (1998). Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından Dünyada Türkiye’de spor yönetimi. Bağırhan Yayınevi.
- Franzoi, S. L. (2003). *Socialpsychology* (3. Baskı). Mc GrawHill.

- GSB. (2024). Gençlik ve Spor Bakanlığı, Okul Sporları Daire Başkanlığı, Amaçlarımız, <https://spor.gsb.gov.tr/okulsporportal/PortalIcerikGoruntule.aspx?ctg=menu&id=5733> Erişim: 02.10.2024
- George, D., & Mallery, M. (2003). Using SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference (4. edition). Allyn & Bacon.
- Göktaş, N. K. (2019). *Spor Ortaöğretimsi öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muğla.
- Griffith, W. (2002). Spor sakatlıkları rehberi (Z. Sarı ve Ş. Erdoğan, Çev.). Birol Basın Yayın Dağıtım.
- Güllü, M., Güçlü, M. ve Arslan, C. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Sport Sciences*, 4(4), 273-288
- Güven, G. (2006). *Kütahya'daki okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan oyun ve spor programlarının incelenip değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Haskoloğlu, A. (2023). *Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile okul yaşam kalitesi düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Ardahan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ardahan.
- Hekim, M. ve Tokgöz, M. (2017). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi (Burdur örneği). *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 11-16.
- Holmes, D. & Roth, D. L. (1988). Effects of aerobic exercise training and relaxation training on cardiovascular activity during psychological stress. *Journal Of Psychosomatic Research*, 32(4-5), 469-474.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Huddleston, S., Mertersdorf, J., & Araki, K. (2002). Physical activity behavior and attitudes towards involvement among physical education, health, and leisure services pre-professionals. *University Students Journal*, 36(4), 555-573.
- İlhan, E. L., ve Gencer, E. (2009 Aralık 11-12). *Çocuklarda nevroitik sorun düzeyleri ve badminton eğitimi ilişkisine yönelik bir araştırma*. 4. Raket Sporları Sempozyumu, (ss. 94-101). Kocaeli, Türkiye.
- İnal, A. (2003). Beden eğitimi ve spor bilimi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. sınıf ve Ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kırıkkale.
- Keskin, N., Öncü, E. ve Küçük, S. K. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlikleri. *Sportmetre Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Kılıç, M., ve Arslan, A. (2018). Parçalanmış aileye mensup Ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşmesinde sporun etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 505-551.
- Koca, C., ve Demirhan, G. (2005). Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal cinsiyetin yeniden üretimi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 200-228.
- Koçak, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1) 59-69.
- Öcal, K., ve Koçak, M. S. (2010). Okul sporlarının orta öğretim öğrencilerinin akademik başarı ve davranış gelişimine etkisi. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 7, 86-94.

- Salar, B., Hekim, M. ve Tokgöz, M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(6), 123-135.
- Schermelleh-Engel, K., & Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2004). A beginner's guide to structural equation modeling. Routledge.
- Shin, S., Chiu, W., & Lee, H. W. (2018). For a better campus sporting experience: Scale development and validation of the collegiate sportscape scale. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 22, 22-30.
- SHGM. (2022). Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2021-2022 Eğitim ve Öğretim Yılı, Okul Spor Faaliyetleri Değerlendirme Raporu. <https://spor.gsb.gov.tr/okulsportal/PortalIcerikGoruntule.aspx?ctg=menu&id=5733> Erişim. 02.10.2024
- Solanki, D., & Lane, A. M. (2010). Relationships between exercise as a mood regulation strategy and trait emotional intelligence. *Asian Journal of Sports Medicine*, 1(4), 195-200.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 74-79.
- Şahin, A. (2015). Engellilerde sosyal gelişim yetersizlikleri: Sosyalleşme sürecinde sporun faydaları. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 20-28.
- Şentürk, H. E. (2015). Spora yönelik tutum ölçeği: geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenirliliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 8-18.
- Taştan, Z. (2020). *Sporda güdülenme, öz yeterlilik ve spora yönelik tutum arasındaki ilişkinin modellenmesi*. Yayımlanmamış Doktora tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Mersin.
- Trudeau, F., & Shephard, R. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5(10), 1-12.
- Turhan, F. H., İnce, U., Aydoğmus, M., ve Yalçın, İ. (2021). Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumları. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 19-32.
- Yapıcı, E. C., Alpulu, A., Mametkulyyev, Y. (2022). Ortaokul ve Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 39-53.
- Yavuz, C., ve Yücel, A. S. (2019). Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2050-2058.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Detay Yayıncılık.
- Yetim, A. (2014). Sosyoloji ve spor. Berikan Yayınevi.
- Yıldırım, C. (2004). *Spor kulüplerinde spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Yıldırım, M., Araç-İlgar, E. ve Uslu, S. (2018). Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(27), 1711-1727.
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve spor. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 7(19), 663-684.